

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

3 novembre 2005

PROJET DE LOI

**modifiant les articles 648, 652, 655 et 656 du
Code judiciaire, en vue d'organiser un
dessaisissement simplifié du juge qui pendant
plus de six mois néglige de juger
la cause qu'il a prise en délibéré**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
M. **Jean- Pierre MALMENDIER**

SOMMAIRE

- I. Exposé introductif de Mme Laurette Onkelinx,
vice-première ministre et ministre de la Justice 3
- II. Discussion générale 4
- III. Discussion des articles et votes 8

Document précédent :

Doc 51 **1662/ (2004/2005)** :
001 : Projet transmis par le Sénat.
002 : Amendement.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

3 november 2005

WETSONTWERP

**tot wijziging van de artikelen 648, 652, 655
en 656 van het Gerechtelijk Wetboek,
met het oog op de invoering van een
vereenvoudigde onttrekking van de zaak aan
de rechter die gedurende meer dan zes
maanden verzuimt de zaak die hij in beraad
heeft genomen, te berechten**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **Jean- Pierre MALMENDIER**

INHOUD

- I. Inleidende uiteenzetting door mevrouw Laurette
Onkelinx, vice-eerste minister en minister van
Justitie 3
- II. Algemene bespreking 4
- III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen 8

Voorgaand document :

Doc 51 **1662/ (2004/2005)** :
001 : Ontwerp overgezonden door de Senaat.
002 : Amendement.

**Samenstelling van de commissie op datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date du dépôt du rapport :**

Voorzitter / Président : Alfons Borginon

A. — Titulaires / Vaste leden :

VLD Alfons Borginon, Claude Marinower, Martine Taelman
 PS Valérie Déom, Eric Massin, André Perpète
 MR Alain Courtois, Olivier Maingain, Jean-Pierre Malmendier
 sp.a-spirit Hilde Claes, Walter Muls, Guy Swennen
 CD&V Jo Vandeurzen, Tony Van Parys
 Vlaams Belang Bart Laeremans, Bert Schoofs
 cdH Melchior Wathelet

B. — Suppléants / Plaatsvervangers :

Guido De Padt, Stef Goris, Guy Hove, Sabien Lahaye-Battheu
 Alisson De Clercq, Thierry Giet, Karine Lalieux, Jean-Claude Maene
 Anne Barzin, Eric Libert, Marie-Christine Marghem, Charles Michel
 Anne-Marie Baeke, Stijn Bex, Dylan Casaer, Greet Van Gool
 Liesbeth Van der Auwera, Servais Verherstraeten, Carl Devlies
 Nancy Caslo, Alexandra Colen, N
 Joëlle Milquet, Jean-Jacques Viseur

C. — Membres sans voix délibérative / Niet-stemgerechtigde leden:

ECOLO Marie Nagy

<p>cdH : Centre démocrate Humaniste CD&V : Christen-Democratisch en Vlaams ECOLO : Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales FN : Front National MR : Mouvement Réformateur N-VA : Nieuw - Vlaamse Alliantie PS : Parti socialiste sp.a - spirit : Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht. Vlaams Belang : Vlaams Belang VLD : Vlaamse Liberalen en Democraten</p>	<p>Abréviations dans la numérotation des publications :</p> <p>DOC 51 0000/000 : Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif QRVA : Questions et Réponses écrites CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte) CRABV : Compte Rendu Analytique (couverture bleue) CRIV : Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon) PLEN : Séance plénière COM : Réunion de commission MOT : Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)</p>	<p>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</p> <p>DOC 51 0000/000 : Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft) CRABV : Beknopt Verslag (blauwe kaft) CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft) PLEN : Plenum COM : Commissievergadering MOT : Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)</p>
<p>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants Commandes : Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.laChambre.be</p>	<p>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</p> <p align="right">Bestellingen : Natieplein 2 1008 Brussel Tel. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.deKamer.be e-mail : publicaties@deKamer.be</p>	

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné ce projet de loi au cours de ses réunions des 24 mai et 18 octobre 2005.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DE MME LAURETTE ONKELINX, VICE-PREMIÈRE MINISTRE ET MINISTRE DE LA JUSTICE

Le projet est au départ une proposition de loi adoptée par le Sénat.

Elle s'inscrit dans le cadre de la lutte contre l'arriéré judiciaire, et bénéficie du soutien du gouvernement.

L'arriéré judiciaire connaît de multiples définitions. Selon certains il s'agit du temps qui sépare le moment où une affaire est en état et le jour où celle-ci peut être plaidée. Selon d'autres, l'arriéré judiciaire se mesure entre le jour de l'introduction de l'instance et le jour où le jugement est rendu.

Les auteurs de cette proposition de loi ont en tout état de cause estimé que le temps pris pour rendre le jugement devait être le plus court possible. Et ils ont estimé que le cas échéant, les parties devaient pouvoir réagir si ce délai devient anormalement long.

En effet, à l'heure actuelle, le Code judiciaire offre au seul procureur général près la Cour d'appel la possibilité d'introduire une demande en dessaisissement auprès de la Cour de cassation à l'encontre du juge qui néglige de juger pendant plus de 6 mois la cause qu'il a prise en délibéré. La pratique démontre cependant que cette faculté est rarement utilisée.

Le projet prévoit dès lors la possibilité pour les parties elles-mêmes d'introduire directement une telle demande.

En outre, il est également proposé de simplifier la procédure de dessaisissement dans l'hypothèse particulière où elle survient en raison du retard mis par un juge à trancher un litige.

En effet, la procédure actuelle, commune aux hypothèses de parenté ou d'alliance, de suspicion légitime ou de sûreté publique, est relativement longue. Il faut ainsi compter plus ou moins six semaines pour l'entière de la procédure en dessaisissement. Or, dans l'hypothèse d'un retard de six mois pour rendre un jugement, l'élément matériel à constater est relativement simple, et ne nécessite pas un double examen, sur la recevabilité et sur le fond, qui donnent lieu à deux arrêts distincts.

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens de vergaderingen van 24 mei en 18 oktober 2005.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW LAURETTE ONKELINX, VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE

Het ontwerp is oorspronkelijk een wetsvoorstel dat door de Senaat aangenomen werd.

Het past in het kader van de strijd tegen de achterstand bij het gerecht en geniet de steun van de regering.

De achterstand bij het gerecht wordt op diverse wijzen omschreven. Volgens sommigen gaat het over de tijd tussen het tijdstip waarop een zaak in gereedheid is gebracht en de dag waarop die zaak kan worden gepleit. Volgens anderen wordt de achterstand bij het gerecht gekenmerkt door de tijd verlopen tussen de datum van rechtsingang en de dag waarop het vonnis wordt gewezen.

De auteurs van het wetsvoorstel waren hoe dan ook van oordeel dat de termijn om een vonnis te wijzen zo kort mogelijk zou moeten zijn. Zij menen dat de partijen in voorkomend geval zouden moeten kunnen reageren ingeval die termijn abnormaal lang wordt.

Thans biedt het Gerechtelijk Wetboek enkel de procureur-generaal bij het hof van beroep de mogelijkheid om bij het Hof van Cassatie een vordering in te stellen tot onttrekking van de zaak aan de rechter die gedurende meer dan zes maanden verzuimt de zaak te berechten die hij in beraad heeft genomen. Uit de praktijk blijkt evenwel dat van die mogelijkheid vrijwel nooit gebruik wordt gemaakt.

Derhalve is in het ontwerp bepaald dat de partijen zelf de mogelijkheid hebben rechtstreeks een dergelijke vordering in te stellen.

Bovendien wordt tevens voorgesteld de procedure houdende onttrekking te vereenvoudigen in het bijzondere geval waarin zij toe te schrijven is aan de vertraging van een rechter om een zaak te beslechten.

De huidige procedure die zowel geldt voor de gevallen van bloed- of aanverwantschap, wegens wettige verdenking, of uit oorzaak van openbare veiligheid, is inderdaad vrij lang. Een volledige procedure houdende onttrekking kan bijgevolg ongeveer zes weken in beslag nemen. In geval van een vertraging van zes maanden om een vonnis te wijzen, kan er evenwel van worden uitgegaan dat het materieel bestanddeel dat moet worden vastgesteld vrij eenvoudig is en geen dubbel onderzoek vereist, in casu betreffende de ontvankelijkheid en ten gronde, die aanleiding geven tot twee afzonderlijke arresten.

Le projet vise donc à simplifier la procédure de dessaisissement dans cette hypothèse particulière. Ainsi, celle-ci se déroulera par écrit, tout en permettant à tous les intervenants de faire part de leurs observations.

Enfin, il a été prévu que si le dessaisissement était ordonné par la Cour de cassation, le chef de corps de la juridiction à qui l'affaire était renvoyée devait veiller à la fixation dans le mois de la notification de la décision de la Cour de cassation. Au besoin d'une audience spécifique devra être prévue.

La ministre conclut que si ces modifications apparaissent opportunes, cette procédure spécifique doit être considérée comme un ultime recours des parties.

En effet, le Code judiciaire confie d'ores et déjà aux chefs de corps la mission de surveiller les délais de délibérés des juges de leur juridiction. Au besoin, ceux-ci peuvent agir préventivement afin d'identifier la cause du retard, et prendre les mesures qui permettront d'y remédier. Une telle mission s'inscrit pleinement dans une conception moderne et responsable de la fonction de chef de corps.

En définitive, le droit donné aux parties d'agir en dessaisissement doit servir non pas à pallier l'inaction du juge saisi du fond du dossier, mais bien du chef de corps qui n'accomplit pas cette mission de gestion et de surveillance au sein de sa juridiction.

Dans les hypothèses où ce contrôle est déficient, le projet de loi à l'examen offrira aux parties la possibilité d'agir, et ce dans le cadre d'une procédure rapide et simplifiée.

II. — DISCUSSION GÉNÉRALE

D'après *M. Walter Muls (sp.a-spirit)* les juges de paix et les juges de police n'ont pas de chef de corps qui peut intervenir s'ils tiennent excessivement longtemps leur affaire en délibéré. Bien que le problème puisse tout aussi bien se poser à ce niveau, le projet de loi à l'examen n'en tient pas compte.

M. Tony Van Parys (CD&V) renvoie à l'avis du Conseil supérieur de la justice, qui a été demandé par la commission de la Justice du Sénat (Doc Sénat 3-663/5). Il y lit le passage suivant:

«*Le Conseil supérieur de la Justice ignore les données sur lesquelles les auteurs de la proposition de loi se fondent pour conclure que les procureurs généraux ont «rarement» recours à l'article 652 du Code judiciaire.*

Het ontwerp beoogt dus de vereenvoudiging van de procedure houdende onttrekking in dit bijzondere geval. Derhalve zal deze procedure op schriftelijke wijze plaatsvinden, waarbij alle tussenkomen partijen de mogelijkheid hebben opmerkingen te maken.

Ten slotte is erin voorzien dat ingeval de onttrekking werd gelast door het Hof van Cassatie, de korpschef van het gerecht waar de zaak naar verwezen werd erop moet toezien dat een rechtsdag wordt bepaald binnen een maand te rekenen vanaf de kennisgeving van de beslissing van het Hof van Cassatie. Indien nodig moet in een specifieke zitting worden voorzien.

Tot besluit onderstreept de minister dat deze procedure, hoewel deze wijzigingen wenselijk lijken, niettemin moet worden beschouwd als het ultimum remedium voor de partijen.

Krachtens het Gerechtelijk Wetboek moeten de korpschefs nu reeds toezien op de termijnen van beraad van de rechters in hun gerecht. Ingeval zulks nodig is kunnen zij preventief optreden om de oorzaak van de vertraging vast te stellen en maatregelen nemen om zulks te verhelpen. Een dergelijke opdracht past volkomen in het kader van een moderne en verantwoorde opvatting van het ambt van korpschef.

Ten slotte is het niet de bedoeling dat het aan de partijen verleende recht om de onttrekking te verzoeken wordt aangewend ingeval de rechter bij wie de grond van de zaak aanhangig is gemaakt, niets onderneemt, maar wel ingeval de korpschef voornoemde taak van beheer en toezicht in zijn gerecht niet vervult.

Het ontwerp van wet dat thans wordt onderzocht, biedt de partijen de mogelijkheid op te treden door middel van een snelle en vereenvoudigde procedure in de gevallen waarin dat toezicht niet wordt uitgeoefend.

II. — ALGEMENE BESPREKING

De heer Walter Muls (sp.a-spirit) meent dat de vrede- en de politierechters geen korpschef hebben die kan optreden indien zij hun zaak overdreven lang in beraad houden. Het probleem kan zich op dit niveau even goed voordoen, voorliggend wetsontwerp houdt daar echter geen rekening mee.

De heer Tony Van Parys (CD&V) verwijst naar het advies van de Hoge Raad voor de Justitie, dat door de commissie voor de Justitie van de Senaat werd gevraagd (Doc Senaat 3-663/5). Hij leest daarin het volgende:

«*De Hoge Raad voor de Justitie weet niet op welke gegevens de indieners van het wetsvoorstel zich steunen om te besluiten dat de procureurs-generaal «zelden» gebruik maken van artikel 652 van het Gerechtelijk Wetboek.*

Bien sûr, pour pouvoir en juger, il faut disposer de différentes données:

- le nombre d'affaires qui sont tenues plus de six mois en délibéré (1);
- le nombre d'affaires où le délai du jugement ou de l'arrêt n'est pas raisonnablement justifié (2);
- le nombre d'affaires où le dessaisissement a finalement été demandé (3).».

M. Van Parys lit par ailleurs dans l'avis que le Conseil supérieur de la justice a visiblement jugé préférable de confier cette compétence au procureur général.

L'avis est formulé comme suit: «*Si l'on donne aux parties elles-mêmes, comme le suggère la proposition de loi, la compétence d'initier une procédure en dessaisissement dans l'hypothèse de l'article 648, 4°, du Code judiciaire, cette fonction de filtre disparaît complètement. D'après le Conseil supérieur de la Justice, cette fonction de filtre est dépourvue d'utilité, dès lors qu'il est exigé que la requête en dessaisissement soit signée par un avocat (article 653 du Code judiciaire). Si l'on supprime la fonction de filtre du procureur général, la Cour de cassation risque d'être inondée de requêtes en dessaisissement introduites à la légère voire injustifiées.*

L'actualité judiciaire a récemment montré que certaines parties n'hésitaient pas à abuser des procédures prévues par la loi.».

M. Van Parys est convaincu qu'il peut exister des cas dans lesquels on utilisera cette procédure pour «choisir son juge». Les parties peuvent avoir en vue un tout autre objectif qu'une bonne administration de la justice.

M. André Perpète (PS) ne partage pas cet avis. Le procureur général s'occupe surtout d'affaires pénales et beaucoup moins de procédures civiles, qui présentent pourtant un bien plus grand arriéré. En outre, le procureur général est éloigné de la vie dans les tribunaux et assume déjà beaucoup de missions importantes et spécifiques particulièrement accaparantes.

Le fait qu'un juge tarde à prendre une décision ne préjuge pas encore de la décision qu'il prendra. Les parties ne peuvent donc pas savoir si elles ont intérêt à ce que l'affaire soit renvoyée à un autre juge. Il estime dès lors non fondée la crainte de voir les parties abuser de cette procédure.

M. Éric Massin (PS) constate que le projet de loi à l'examen vise à remédier à un problème sérieux. Un déni de justice est une infraction lourdement

Inderdaad om zulks te kunnen beoordelen moet men over verschillende gegevens beschikken:

- het aantal zaken dat langer dan zes maanden in beraad wordt gehouden (1);
- in hoeveel zaken het uitblijven van het vonnis of arrest niet redelijk gerechtvaardigd is (2);
- in hoeveel zaken de onttrekking uiteindelijk werd gevorderd (3).».

De heer Van Parys leest voorts in het advies dat de Hoge Raad voor de Justitie het blijkbaar beter vond om deze bevoegdheid aan de procureur-generaal te laten.

Het advies luidt als volgt: «*Wanneer men, zoals voorgesteld wordt in het wetsvoorstel, de partijen zelf de bevoegdheid geeft om een onttrekkingsprocedure aanhangig te maken in de hypothese van artikel 648, 4°, Gerechtelijk Wetboek valt die filterfunctie volledig weg. Die filterfunctie wordt volgens de Hoge Raad voor de Justitie niet nuttig opgevangen door de vereiste dat het verzoekschrift door een advocaat moet ondertekend worden (artikel 653 Gerechtelijk Wetboek). Het gevolg van het wegvallen van de filterfunctie door de procureur-generaal zal zijn dat het Hof van Cassatie het gevaar loopt overstelpt te worden met een groot aantal lichtzinnige dan wel onrechtmatige verzoeken tot onttrekking.*

In een recent verleden is uit de juridische actualiteit in alle duidelijkheid gebleken dat sommige partijen niet aarzelen misbruik te maken van de procedures die de wet voorziet.»

De heer Van Parys is ervan overtuigd dat er casussen kunnen zijn waarbij deze procedure zal gebruikt worden om «zijn rechter te kiezen». Partijen kunnen een heel ander doel voor ogen hebben dan de goede rechtsbedeling.

De heer André Perpète (PS) is het daar niet mee eens. De procureur-generaal is vooral betrokken bij strafzaken en veel minder bij burgerlijke procedures, die nochtans veel meer achterstand hebben. Bovendien staat de procureur-generaal ver van het gebeuren in de rechtbanken en heeft hij reeds tal van belangrijke en specifieke taken die bijzonder belastend zijn.

Het feit dat een rechter talmt met een beslissing, geeft nog geen aanwijzingen over de wijze waarop hij uitspraak zal doen. De partijen kunnen dus ook niet weten of ze er belang bij hebben dat de zaak naar een andere rechter verwezen wordt. Hij vindt de vrees voor misbruik vanwege de partijen dan ook ongegrond.

De heer Éric Massin (PS) stelt vast dat het wetsontwerp beoogt te remediëren aan een ernstige zaak. Rechtsweigering is een misdrijf en wordt zwaar bestraft.

sanctionnée. Heureusement, il est plutôt rare qu'un juge ne soit pas en mesure de prononcer un jugement ou un arrêt dans un délai de six mois. Le juge qui se trouve dans cette situation doit en informer son chef de corps et mentionner les raisons du retard. En effet, un magistrat peut, par exemple pour cause de maladie, ne pas être en état de juger une affaire. Celle-ci doit alors être renvoyée à un autre juge et les débats rouverts, avec la perte de temps que cela implique.

Le membre ne sait pas si des statistiques générales sont disponibles, mais chaque chef de corps dispose des données relatives à son propre arrondissement. En outre, chaque chef de corps dispose d'un plan de management contenant des mesures visant à résorber l'arrière judiciaire ou à l'éviter.

Il est néanmoins des circonstances exceptionnelles dans lesquelles les parties constatent que le jugement tarde à tomber. Dans ce cas, la procédure exceptionnelle prévue par le projet de loi à l'examen peut apporter une solution.

M. Muls a raison de faire observer que les juges de paix et les juges de police n'ont pas de chef de corps. L'intervenant propose qu'en l'occurrence, ce soit le président du conseil des juges de paix et des juges de police qui soit compétent.

M. Bert Schoofs (Vlaams Belang) ne voit aucune objection à ce qu'on cherche une solution pour le cas où la procédure subit un retard injustifié. Ne disposant cependant pas des chiffres nécessaires, il ne peut se prononcer en connaissance de cause sur le projet de loi à l'examen et demande à la ministre de mettre ces chiffres à disposition.

Il estime que le dessaisissement est une mesure relativement draconienne qui ne manquera pas d'avoir une influence négative sur la carrière du magistrat concerné. Il propose dès lors que le chef de corps commence par donner un avertissement au juge saisi de l'affaire et lui accorde, ce faisant, un ou deux mois supplémentaires pour rendre un jugement.

M. Walter Muls (sp.a-spirit) considère que la solution proposée par M. Massin, consistant à confier la compétence du chef de corps au président du conseil des juges de paix et des juges de police peut offrir une alternative valable. Un problème supplémentaire se pose toutefois dans le cas de petits cantons, qui n'ont qu'un seul juge de paix. La compétence territoriale devant être respectée, il est impossible de renvoyer l'affaire à un autre canton.

Gelukkig komt het niet vaak voor dat de rechter niet in staat is om binnen een termijn van zes maanden een vonnis of een arrest te vellen. De rechter die zich in deze situatie bevindt, dient zijn korpschef daarvan op de hoogte te stellen en moet de redenen van de vertraging opgeven. Het gebeurt immers dat een magistraat, bijvoorbeeld wegens ziekte, niet in staat is om uitspraak te doen. De zaak moet dan naar een andere rechter verwezen worden, de debatten worden heropend, met alle tijdverlies vandien.

Het lid weet niet of er algemene statistieken beschikbaar zijn, maar elke korpschef beschikt wel over de gegevens met betrekking tot zijn eigen arrondissement. Elke korpschef heeft bovendien een managementsplan dat maatregelen bevat om de gerechtelijke achterstand aan te pakken of te vermijden.

Het gebeurt nochtans dat er zich uitzonderlijke omstandigheden voordoen en dat de partijen vaststellen dat het vonnis uitblijft. In dat geval kan de uitzonderlijke procedure die door dit wetsontwerp ingesteld wordt, een uitweg bieden.

De heer Muls heeft wel een punt als hij opmerkt dat de vrede-en politierechters geen korpschef hebben. De spreker stelt voor om in dit geval bevoegdheid te geven aan de voorzitter van de raad van de vrede – en politierechters.

De heer Bert Schoofs (Vlaams Belang) heeft er niets op tegen dat een uitweg wordt gezocht voor het geval dat er zich een onverantwoorde vertraging in de rechtsgang voordoet. Hij beschikt echter niet over de nodige cijfers om met kennis van zaken zijn mening te kunnen geven over het voorliggende wetsontwerp en hij vraagt dat de minister die cijfers ter beschikking zou stellen.

Hij vindt een onttrekking een vrij drastische maatregel die de carrière van de betrokken magistraat ongetwijfeld negatief zal beïnvloeden. Hij stelt daarom voor dat de korpschef eerst een waarschuwing zou geven aan de rechter bij wie de zaak aanhangig is en hem zodoende nog één tot twee maanden bijkomend de tijd geeft om uitspraak te doen.

De heer Walter Muls (sp.a-spirit) meent dat de oplossing die door de heer Massin wordt naar voren geschoven om de bevoegdheid van de korpschef toe te vertrouwen aan de voorzitter van de raad van vrederechters en politierechters een valabel alternatief kan bieden. In het geval van kleine cantons, waar er maar een vrede-rechter is, stelt zich echter een bijkomend probleem. De territoriale bevoegdheid moet gerespecteerd worden en het is dus onmogelijk om de zaak naar een ander kanton te verwijzen.

M. Jean-Pierre Malmendier (MR) estime que le problème se pose également dans le cas des juges d'instruction. La législation a déjà été adaptée, les parties ayant accès au dossier afin de pouvoir vérifier s'il n'y a pas d'atermoiements inutiles. Des améliorations peuvent certainement encore y être apportées.

M. Fons Borginon (VLD), président, renvoie à sa proposition de loi n° 1055/1, qui contient un article ayant la même teneur que le projet de loi à l'examen.

La proposition de loi reprend une série de suggestions formulées dans les rapports annuels de la Cour de cassation. Ce point figurait dans son rapport annuel de 2001 (p. 401).

La raison qui a conduit la Cour de cassation à mentionner ce point dans son rapport annuel était la relative lourdeur de la procédure régissant le dessaisissement d'un juge dans les quatre cas énumérés à l'article 648 du Code judiciaire.

L'article 648 dispose que:

«*Le dessaisissement du juge peut être demandé:*

- 1° du chef de parenté ou d'alliance;*
- 2° pour cause de suspicion légitime;*
- 3° pour cause de sûreté publique;*
- 4° lorsque le juge néglige de juger la cause qu'il a prise en délibéré.»*

La Cour de cassation a proposé que, dans ce dernier cas, la procédure soit plus rapide que pour les demandes de dessaisissement fondées sur d'autres causes, où toutes les parties doivent pouvoir prendre leurs conclusions.

Le Sénat a suivi cette proposition, mais estimait que la procédure devait, non seulement, être simplifiée, mais aussi être davantage utilisée. Le texte à l'examen permet dès lors également aux parties de demander le dessaisissement.

Reste à savoir si la requête doit émaner de toutes les parties ou d'une seule. Les procédures ayant souvent un caractère dilatoire, il serait peut-être préférable de prévoir que le dessaisissement puisse être demandé par une seule des parties par requête. Le dessaisissement n'est pas du tout automatique et le juge sera appelé à se prononcer sur le bien-fondé de la demande.

De heer Jean-Pierre Malmendier (MR) meent dat het probleem zich ook bij de onderzoeksrechters stelt. De wetgeving werd reeds aangepast in de zin dat de partijen toegang hebben tot het dossier zodat ze kunnen nagaan of er onnodig getalmd wordt. Dit kan zeker nog verbeterd worden.

De heer Fons Borginon (VLD), voorzitter, verwijst naar zijn wetsvoorstel nr. 1055/1 dat een artikel bevat met dezelfde strekking als het voorliggende wetsontwerp.

Het wetsvoorstel neemt een aantal suggesties over uit de jaarverslagen van het Hof van Cassatie. Dit punt gaat terug op het jaarverslag van het Hof van 2001, (blz. 401).

De reden waarom het Hof van Cassatie dit in zijn jaarverslag vermeldde was dat de procedure tot onttrekking van de zaak aan een rechter in de vier gevallen die artikel 648 van het Gerechtelijk Wetboek opsomt, steeds volgens een vrij zware procedure dient te gebeuren.

Artikel 648 bepaalt het volgende:

«*Vordering tot onttrekking van de zaak aan de rechter kan worden ingesteld:*

- 1° op grond van bloed- of aanverwantschap;*
- 2° wegens wettige verdenking;*
- 3° uit oorzaak van openbare veiligheid;*
- 4° wanneer de rechter verzuimt de zaak te berechten die hij in beraad heeft genomen.»*

Het Hof van Cassatie stelde voor dat de rechtspleging in dit laatste geval sneller zou verlopen dan bij vorderingen tot onttrekking wegens andere oorzaken en waarin alle partijen hun conclusies moeten kunnen nemen.

De Senaat heeft dit voorstel gevolgd maar was niet alleen van oordeel dat de procedure moest vereenvoudigd worden, maar ook dat van deze mogelijkheid een ruimer gebruik diende te worden gemaakt, vandaar dat in de voorliggende tekst ook de partijen de mogelijkheid hebben om de onttrekking te vragen.

Blijft de vraag of het verzoek van alle partijen dan wel van één partij dient uit te gaan. Procedures hebben vaak een dilatoir karakter en daarom is het misschien beter om in de mogelijkheid te voorzien dat één der partijen het verzoek doet. De onttrekking is zeker geen automatisme en de rechter zal zich over de gegrondheid van het verzoek dienen uit te spreken.

M. Tony Van Parys (CD&V) fait observer qu'un dessaisissement, en soi, alourdit et ralentit la procédure. La demande pourrait donc également être une manœuvre dilatoire.

La ministre répond que la demande est toujours suivie d'une procédure contradictoire au cours de laquelle on vérifie le bien-fondé des arguments avancés en vue du dessaisissement.

M. Walter Muls (sp.a-spirit) constate que différentes parties sont concernées par une procédure. Il n'est donc pas évident de convaincre toutes les parties du bien-fondé de la demande. De plus, dans certains arrondissements, il n'est pas permis aux parties de s'adresser directement au chef de corps, ce qui entraîne une perte de temps supplémentaire.

La ministre fait observer que l'article 186bis, alinéa 1er, du Code judiciaire dispose que «*Pour l'application du présent titre, à l'exception du chapitre Vquinquies, le président du tribunal de première instance agit en qualité de chef de corps des juges de paix, des juges au tribunal de police, des juges de paix de complément et des juges de complément au tribunal de police de son arrondissement judiciaire.*».

La ministre renvoie par ailleurs à l'article 770, alinéa 4, du Code judiciaire, qui est libellé comme suit: «*Si le juge prolonge son délibéré au-delà de trois mois, il doit en aviser le premier président de la cour d'appel ou de la cour du travail.*»

Cet article s'applique également aux juges de paix et aux juges de police.

III. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Article 1er

Cet article ne donne lieu à aucune observation et est adopté à l'unanimité.

Art. 2 à 4

Ces articles ne donnent lieu à aucune observation et sont successivement adoptés à l'unanimité.

De heer Tony Van Parys (CD&V) merkt op dat een onttrekking op zich de procedure verzwaart en vertraagt. Het verzoek zou dus ook een verdragingsmanoeuvre kunnen zijn.

De minister antwoordt dat het verzoek steeds gevolgd wordt door een tegensprekelijke procedure tijdens welke de gegrondheid van de argumenten tot onttrekking getoetst wordt.

De heer Walter Muls (sp.a -spirit) stelt vast dat verschillende partijen bij een rechtszaak betrokken zijn. Het is dus niet evident om alle partijen van de gegrondheid van het verzoek te overtuigen. Bovendien is het in sommige arrondissementen niet toegelaten voor de partijen om zich rechtstreeks tot de korpschef te wenden, wat bijkomend tijdverlies betekent.

De minister merkt op dat artikel 186bis, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek het volgende bepaalt: «*Voor de toepassing van deze titel, doch met uitzondering van hoofdstuk Vquinquies, treedt de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg op als korpschef van de vrederechters, de rechters in de politierechtbank, de toegevoegde vrederechters en de toegevoegde rechters in de politierechtbank van zijn gerechtelijk arrondissement.*»

De minister verwijst voorts naar artikel 770, vierde lid van het Gerechtelijk Wetboek dat luidt als volgt: «*Indien de rechter het beraad langer dan drie maanden aanhoudt, verwittigt hij de eerste voorzitter van het hof van beroep of van het arbeidshof.*»

Dit artikel geldt ook voor de vrederechters en politierechters.

III. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Artikel 1

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt. Het wordt eenparig aangenomen.

Art. 2 tot 4

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt. Ze worden achtereenvolgens en eenparig aangenomen.

Art. 5

Cet article concerne la notification au juge dont le dessaisissement a été requis ainsi que la procédure à suivre par la suite.

M. Jean-Pierre Malmendier (MR) présente *un amendement n° 1* (DOC 51 1662/002), qui se fonde sur une recommandation de la Cour de cassation, qui qualifie cette procédure de «compliquée» dans son rapport annuel 2002-2003.

Au cours de la réunion du 19 octobre 2005, M. Malmendier fait savoir qu'il retire son amendement.

L'article est adopté à l'unanimité sans modification.

Art 6

L'article 658 du Code judiciaire dispose que, lorsque la Cour de cassation décide de dessaisir le juge de la cause, elle renvoie cette dernière à un autre tribunal ressortissant à la même cour d'appel ou à la même cour du travail.

M. Jean-Pierre Malmendier (MR) présente *l'amendement n° 2* (DOC 51 1662/002), tendant à supprimer les mots «*ressortissant à la même cour d'appel ou à la même cour du travail*» dans l'article 658.

Cet amendement s'appuie aussi sur une recommandation formulée par la Cour de cassation dans son rapport annuel.

Aux termes de la Cour: «*le renvoi à un tribunal du même ressort n'est pas toujours une bonne solution parce qu'il est souvent préférable en vue d'une bonne administration de la justice, que la cause soit instruite par un tribunal d'un ressort tout à fait différent.*»¹

La ministre de la Justice n'est pas favorable à cet amendement. Un renvoi à un autre ressort signifie en effet inévitablement que les parties devront parcourir une plus longue distance pour pouvoir continuer à suivre la cause. Elles sont déjà victimes du fait que le juge n'a pas traité leur litige dans les délais. Il ne serait dès lors pas équitable de leur faire encore supporter des frais supplémentaires en renvoyant leur cause à un autre ressort.

¹ Rapport annuel de la Cour de cassation, 2003, p. 264.

Art. 5

Dit artikel betreft de kennisgeving aan de rechter tegenover wie de onttrekking werd gevorderd en de procedure die daarna moet worden gevolgd.

De heer Jean-Pierre Malmendier (MR) dient *amendement nr. 1 in* (DOC 51 1662/002). Het is gesteund op een aanbeveling van het Hof van Cassatie dat in zijn jaarverslag 2002-2003 die procedure als «omslachtig» bestempelt.

De heer Malmendier deelt tijdens de vergadering van 19 oktober 2005 mee dat hij zijn amendement intrekt.

Het artikel wordt ongewijzigd en eenparig aangenomen.

Art. 6

Artikel 658 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat wanneer het Hof van Cassatie beslist om de zaak aan de rechter te onttrekken, het de zaak verwijst naar een andere rechtbank die ressorteert onder hetzelfde hof van beroep of hetzelfde arbeidshof.

De heer Jean-Pierre Malmendier (MR) dient *amendement nr. 2 in* (DOC 51 1662/002). Het strekt ertoe in artikel 658 van het Gerechtelijk Wetboek de woorden «*die ressorteert onder hetzelfde hof van beroep of hetzelfde arbeidshof.*» te doen wegvallen.

Dit amendement is eveneens gesteund op een aanbeveling van het Hof van Cassatie in zijn jaarverslag.

Het Hof van Cassatie zegt het volgende: «*Verwijzen naar een rechtbank van hetzelfde ressort is niet altijd een goede oplossing omdat in heel wat omstandigheden het veel beter is voor een goede rechtsbedeling de zaak volledig uit de sfeer van het ressort te halen.*»¹

De minister van Justitie is geen voorstander van het amendement. Een verwijzing naar een ander rechtsgebied betekent immers onvermijdelijk dat de partijen een grotere afstand zullen moeten afleggen om de zaak verder op te volgen. Zij zijn reeds slachtoffer van het feit dat de rechter hun rechtsgeding niet tijdig behandeld heeft, het zou niet fair zijn hen dan ook nog bijkomend op kosten te jagen door de zaak te verwijzen naar een ander rechtsgebied.

¹ Jaarverslag van het Hof van Cassatie, 2003, blz. 264.

M. Jean-Pierre Malmendier (MR) réplique que la Cour de cassation souhaite uniquement faire supprimer l'obligation de renvoyer la cause à un autre tribunal du même ressort. La Cour pourrait donc se prononcer elle-même sur la question et ne manquerait certainement pas, à cet égard, d'être attentive à la situation du justiciable. La Belgique est un petit pays et il est parfaitement possible que le tribunal de l'autre ressort ne soit pas trop éloigné du domicile de l'intéressé. Le but est de garantir de manière suffisante aux parties le traitement objectif de leur cause.

M. Tony Van Parys (CD&V) soutient l'amendement de M. Malmendier.

La Cour de cassation a émis cette suggestion sur la base de son expérience pratique et dans une optique de bonne administration de la justice. Il semble opportun d'accorder à la Cour la plus grande latitude qu'elle réclame, sachant que la Cour tiendra certainement compte de l'inconvénient que représentent les plus grands déplacements pour les parties.

M. Fons Borginon (VLD), président, considère également que la recommandation de la Cour de cassation mérite d'être retenue. Il convient, en fonction du cas individuel traité, de désigner le meilleur tribunal. Dans des dossiers de société particulièrement sensibles, il pourrait s'agir d'un tribunal d'un autre ressort. La Cour de cassation demande seulement davantage de liberté pour prendre sa décision.

M. Éric Massin (PS) estime qu'un ressort est déjà suffisamment étendu pour renvoyer l'affaire à un tribunal totalement indépendant du premier tribunal.

M. Melchior Wathelet (cdH) se rallie à ce point de vue. Il comprend la recommandation de la Cour de cassation, mais considère lui aussi que le ressort d'une cour compte suffisamment de tribunaux pour pouvoir renvoyer l'affaire à un tribunal capable de garantir un traitement objectif.

*
* *

L'amendement n° 2 est rejeté par 6 voix contre 3 et 3 abstentions.

L'article est adopté sans modification par 9 voix contre 3.

De heer Jean-Pierre Malmendier (MR) repliceert dat het Hof van Cassatie alleen maar de verplichting wenst te laten schrappen dat de zaak verwezen wordt naar een andere rechtbank van hetzelfde rechtsgebied. Het Hof zou hierover dus zelf oordelen en zal daarbij zeker oog hebben voor de situatie van de rechtzoekende. België is maar een klein land, het is best mogelijk dat de rechtbank van het andere ressort zich niet zo ver van de woonplaats van de betrokkene bevindt. Het gaat erom aan de partijen voldoende waarborgen te geven voor een objectieve behandeling van hun zaak.

De heer Tony Van Parys (CD&V) steunt het amendement van de heer Malmendier.

Het Hof van Cassatie heeft deze suggestie gedaan op grond van zijn praktijkervaring en in het licht van een goede rechtsbedeling. Het lijkt aangewezen om het Hof de grotere vrijheid te geven die het vraagt, het Hof zal daarbij zeker ook rekening houden met het voor de partijen negatieve aspect van grotere verplaatsingen.

Ook de heer Fons Borginon (VLD), voorzitter, vindt dat de aanbeveling van het Hof van Cassatie in overweging moet worden genomen. Het gaat erom, op grond van het individuele geval dat voorligt, de beste rechtbank aan te wijzen. In maatschappelijk zeer gevoelige dossiers zou dat een rechtbank van een ander rechtsgebied kunnen zijn. Het Hof van Cassatie vraagt alleen een grotere vrijheid bij het nemen van de beslissing.

De heer Éric Massin (PS) is van oordeel dat een rechtsgebied reeds voldoende uitgestrekt is om de zaak te verwijzen naar een rechtbank die volkomen los staat van de eerste rechtbank.

De heer Melchior Wathelet (cdH) treedt zijn standpunt bij. Hij begrijpt de aanbeveling van het Hof van Cassatie maar meent eveneens dat het rechtsgebied van een hof van beroep voldoende rechtbanken heeft om de zaak naar een rechtbank te verwijzen die garant kan staan voor een objectieve behandeling.

*
* *

Amendement nr. 2 wordt verworpen met 6 tegen 3 stemmen en 3 onthoudingen.

Het artikel wordt ongewijzigd aangenomen met 9 tegen 3 stemmen.

*
* *

M. Fons Borginon (VLD), président, fait observer qu'il y a lieu d'améliorer l'intitulé du projet de loi. Le texte a l'examen vise à modifier l'article 658 du Code judiciaire, mais cet article ne figure pas parmi les articles modifiés énumérés dans l'intitulé.

Il convient en outre d'apporter encore quelques corrections d'ordre légistique mineures. Le Sénat a marqué son accord sur toutes ces corrections.

L'ensemble du projet de loi, tel qu'il a été modifié, est adopté par 11 voix et une abstention.

Le rapporteur,

Le président,

Jean-Pierre MALMENDIER Fons BORGINON

*
* *

De heer Fons Borginon (VLD), voorzitter, merkt op dat het opschrift van het wetsontwerp moet verbeterd worden. De tekst die voorligt beoogt een wijziging van artikel 658 van het Gerechtelijk Wetboek maar dit artikel wordt niet vermeld in de opsomming van de gewijzigde artikels die het opschrift aangeeft.

Voorts dienen nog enkele beperkte wetgevings-technische correcties te worden aangebracht. De Senaat heeft met al deze verbeteringen ingestemd.

Het gehele ontwerp, zoals verbeterd, wordt aangenomen met 11 stemmen en 1 onthouding.

De rapporteur,

De voorzitter,

Jean-Pierre MALMENDIER Fons BORGINON